

Levensloopregeling heeft toch potentie

In ons artikel in *ESB* 4522 laten we zien dat als gecontroleerd wordt voor de samenhang tussen kenmerken van gebruikers vrouwen, parttimers en jongeren meer deelnemen aan de levensloopregeling (LLR) dan mannen, fulltimers en ouderen. Versantvoort en Caminada (V&C) stellen dat onze bevindingen niet voor alle werknemers gelden. Ze zijn namelijk gebaseerd op gegevens over ambtenaren, voor wie vanwege betere verlofvoorzieningen deelname financieel gunstiger is. V&C's redenering gaat ervan uit dat bij ambtenaren de deelname onder vrouwen, parttimers en jongeren hoger ligt dan bij andere werknemers. Dit lijken ze te baseren op de resultaten van onze multivariate analyse. Die zegt echter niets over deelname in absolute zin. Tabel 1 doet dat wel. In kolom 1 staan deelnamepercentages voor alle werknemers en in kolom 2 voor de 540.000 in ons onderzoek betrokken ambtenaren. Omdat onze gegevens betrekking hebben op een deel van de ambtenaren, is het deelnamepercentage van 3,9 een te lage schatting vergeleken bij de werkelijke deelname van zes procent in juli 2006 (MinBZK, 2006). Voor een betere vergelijkbaarheid hebben we de cijfers voor ambtenaren ook opgehoogd tot de werkelijke deelname (vermenigvuldigd met 6/3,9). In tegenstelling tot wat V&C aannemen, verschilt het beeld bij de ambtenaren weinig van dat voor alle werknemers. Ook bij de ambtenaren nemen procentueel gezien vrouwen minder deel aan de LLR dan mannen, parttimers minder dan fulltimers, en jongeren minder dan de leeftijdsgroep 45–54. Gezien de door V&C geschetste voordelen die rationeel denkende ambtenaren aan de regeling zouden kunnen ontleenen, is het beeld zelfs opvallend gelijk. Zijn werknemers dan wel zo rationeel als V&C aannemen? Wij beargumenteerden in ons artikel dat dit waarschijnlijk niet het geval is. Vanwege kortzichtigheid, angst om verkeerd te kiezen of simpelweg inertie zijn veel mensen geneigd om aan het standaardpakket (de spaarloonregeling) vast te houden.

Inkomen kwam in onze analyse als een kernfactor naar voren. Werknemers die weinig verdienen, kunnen moeilijker geld opzij zetten en hebben de facto weinig keuzevrijheid. Zij kunnen ook minder profiteren van fiscale facilitering. Als we de preferentie voor deelname onder verschillende groepen in kaart willen brengen, dan dienen we hiermee rekening te houden. Wil je weten of vrouwen meer of minder bereid zijn deel te nemen dan mannen, dan dient

deelname onder vrouwen vergeleken te worden met deelname onder mannen binnen dezelfde salarisgroep. In onze multivariate analyse hebben we dat gedaan. Dat leverde verrassende resultaten op: deeltijders, vrouwen en jongeren nemen significant meer deel. Aangezien de ambtenaren qua deelnamepercentage en patroon weinig van andere werknemers verschillen, rechtvaardigt deze hogere deelnamebereidheid onder de doelgroepen van de regeling ons inziens de conclusie dat de LLR wel degelijk potentie heeft.

tabel 1

Percentages van alle werknemers en van ambtenaren die deelnemen in de LLR in 2006, verdeeld naar kenmerken

	Alle werknemers ¹	Ambtenaren	Ambtenaren opgehoogd
Totaal	5,6	3,9	6,0
Geslacht			
Man	6,3	4,4	6,8
Vrouw	4,6	3,5	5,4
Leeftijd			
< 25	2,3	2,9	4,5
25–34	5,3	3,6	5,5
35–44	6,2	3,4	5,2
45–54	7,2	4,8	7,4
55–64	4,2	2,7	4,2
Partner			
Ja	6,2	4,2	6,5
Nee	4,9	3,1	4,8
Wekelijkse arbeidsuren²			
< 20 uren of < 50%	2,2	2,3	3,5
20–28 uren of 50%–70%	4,0	3,2	4,9
28–35 uren of 70%–90%	5,9	4,1	6,3
≥ 35 uren of 90%–100%	6,4	4,3	6,6

¹ Werkzaam 12 uur of meer per week; jaargemiddelden in procenten

² Uren afkomstig van EBB van het CBS en percentages van ambtenaren

LITERATUUR

MinBZK (2006) *Levensloopregeling (nog) niet populair onder overheidsmedewerkers*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

LEI DELSEN EN JEROEN SMITS

Universitair hoofddocent en senior onderzoeker bij de sectie Economie, Radboud Universiteit Nijmegen

Verklaring gebruik doelgroepen levensloopregeling ontbreekt nog

Ons kritiekpunt was geformuleerd als uitnodiging aan Delsen en Smits (D&S) om hun analyse aan te vullen: een duidelijk beeld waarom deelnemers al dan niet gebruikmaken van de LLR ontbrak (nog). Inderdaad blijkt uit hun analyse dat vrouwen, jongeren en parttimers meer geneigd zijn tot deelname dan mannen, ouderen en fulltimers. Echter, ook de reactie van D&S gaat voorbij aan de mogelijke interactie tussen de LLR en regelingen omtrent ouderschapsverlof. Voor personen die van plan zijn gebruik te maken van ouderschapsverlof is het aantrekkelijk om tevens gebruik te maken van de LLR, gezien een behoorlijke ouderschapsverlofkorting die onafhankelijk is van de levenslopinleg (tot 650 euro per maand). Recente regels omtrent doorbetaling van ouderschapsverlof bij ambtenaren zijn hierop afgestemd. Zo dienen ambtenaren die gebruik wensen te maken van betaald ouderschapsverlof sinds januari 2006 tevens gebruik te maken van de LLR, willen zij dezelfde voorzieningen houden als in het verleden. Rationeel of

niet, waarom zouden we eraan voorbijgaan dat werknemers om deze reden deelnemen aan de LLR? Vooral vrouwen, parttimers en personen rond de 35 jaar en jonger kiezen voor ouderschapsverlof. D&S stuiten op deze verrassende LLR-gebruikers. Op zoek naar een verklaring hiervoor gaven wij in onze reactie aan dat verwevenheid tussen beide regelingen niet kan worden veronachtzaamd. Onduidelijk blijft of D&S het op dit punt met ons eens zijn, omdat zij op dit punt niet reageren. Wij betwijfelen verder of uitspraken over de aantrekkelijkheid voor specifieke doelgroepen algemeen gesteld kunnen worden door louter deelnamepercentages van werknemers en ambtenaren te vergelijken, zoals D&S doen.

MAROEJSKA VERSANTVOORT EN KOEN CAMINADA

Onderzoeker en hoogleraar bij het onderzoeksteam Hervorming Sociale Zekerheid, Universiteit Leiden